

A FALUJÁRÓ PÜSPÖK

"Légy büszke faludra, de úgy élj és dolgozz, hogy falud is büszke legyen rád"

Falunk olyan jelentős történelmi alakokat adott e hazának, akik méltán nyerték el az utókor megbecsülését és elismerését. Ilyen volt a Falujáró püspök néven ismert Farkas István is, akivel a ma élő idősök közül kevesen bár, de személyesen is találkozhattak a hősök emlékművének felavatásán, 1938. május 15-én. Nem árt megismernünk életét, munkásságát, hiszen bármelyikünk példaképe lehetne.

Életrajzának ismertetését szokatlan módon kezdjük: Isteni elhívásának történetét maga az édesanyja Zsófi néni így meséli el:

"Az volt minden vágyunk, hogy Istvánból papot neveljünk. Be is adtuk őt a sárospataki gimnáziumba egy másik berceli fiúval.

Amikor az első gimnáziumot elvégezte a gyerek, hazajött vakációzni.

*A szomszéd, drága jó uramnak azt mondta: én sem engedem vissza a fiamat, a tiedet is hagyd itthon. István fiúnak elmondtuk, mit mondott a szomszéd, István egy mélyet sóhajtott, elgondolkozott és könnyvet véve magához, elindult sétálni a temető felé. Egyszerre hirtelen vihar kerekedett és az egyik villám a közelében csapott le. A fiú meggyorsított léptekkel hazasietett és könnybe borult szemekkel odaállott apja elé és azt mondotta: **Édesapám, én pap akarok lenni, mert érzem az isteni elhivatottságot, érzem, hogy énnekem a református egyház üdvére és dicsőségére kell dolgoznom.**"*

Farkas István 1879. augusztus 3-án született Tiszabercelen, tősgyökeres ősrégi módos paraszt családban. Atyja a község tekintélyes kigazdái közé tartozott s a református egyház főkúrátor volt, akinek Gonda Balázs lelkipásztor és Sebő Lajos tanító javasolták, hogy fiát a sárospataki főiskolán taníttassa. Így indult el Farkas István az ősi kollégium felé, ahonnan a legmagasabb egyházi méltóságig emelkedett, s amelynek élete végéig nagy tisztelője és hűségese pártfogója maradt.

Érettségét Sárospatakon tett 1898. június 17-én. Ugyanitt végezte teológiai tanulmányait is 1898-tól 1902-ig. Kápláni vizsgát 1902. június 24-én, papi vizsgát pedig 1903. június 25-én tett Sárospatakon jeles eredménnyel.

A teológiai akadémiai tanulmányok elvégzése után az ősi főiskolán szenior és segédtanárként kezdte meg pályafutását. Innen Miskolcra került Kun Bertalan püspök mellé mint titkár s itt teljesített szolgálatot 1905. április 30-ig.

www.boldizsarharang.hu

1905 május 1-én lett mezőnyékládházi lelkipásztor, s 1906. október 14-én Ungváron szentelték lelkésszé. A miskolci gyülekezet 1912. szeptember 11-én hívta meg lelkipásztorának, s itt szolgálta híveit halála napjáig.

Az egyházi közéletben 1916-ban vállalt felelősségteljes megbízatást, amikor az egyházkerület főjegyzője lett s ezt a tisztséget 1918-ig viselte.

1918—1923 között tanácsbírója az Alsóborsodi Református Egyházmegyének, 1923-tól pedig ugyanebben az egyházmegyében az esperesi tisztséget töltötte be. A Kormányzó 1930. októberében kormány főtanácsosi címet adományozott számára. .

A Tiszáninneri Református Egyházkerület püspökévé 1932. április 14-én választották meg, amikor néhai Révész Kálmán örökébe lépett.

E tisztségét 1941. november 9-én bekövetkezett haláláig példásan és közmegelegedéssel látta el.

Lelkipásztori működésének egész tartama alatt széleskörű és érdemdús munkásságot fejtett ki. Miskolc város társadalmi és kultúréletében igen jelentős működése mély nyomokat hagyott hátra. A városi törvényhatósági bizottságnak örökös tagja és sok más városi bizottságnak is tagja. Az országgyűlés felsőházának hivatalból tagja. Az Egyetemes Konvent alelnöke, az országos zsinatnak 1937 óta ő volt lelkési alelnöke, az ORLE alelnöke.

Farkas István püspök hívő keresztyén ember volt. A református kereszténységben nem a száraz dogma töltötte ki életét, hanem az Istenben való megnyugvás jelentette számára a kereszténységet. Életét az Istenben való teljes és tökéletes hit, az Isten félelme és szeretete jellemezte. Keresztényi alázatában az Isten akaratát látta abban, hogy sárospataki diák lehetett, majd a papi pályára léphetett; ugyanígy Isten akaratának, tekintette életének azt a napját is, amidőn, a kis falusi gyülekezetből a nagy miskolci egyház lelkészévé hívták meg. Az egyházkerület kormányzásában nem a rideg fegyelmezés, hanem a szív embere volt.

Munkássága az irodalom terén is széleskörű. Éveken át főmunkatársa volt a Sárospataki Református Lapoknak. Különösen nagy feltűnést keltettek nemzeti vonatkozású cikkei és fejtegetései. „A magyar fajta védelme“ és „Az élő Rákóczi“ tanulmányai nyomtatásban is megjelentek. Lelkipásztori működésének 25 éves évfordulójára adták ki első kötetét: „Te vagy a Krisztus“ címen. Ebben egyházi beszédei jelentek meg. A következő kötete 1940-ben „Krisztus nyomában“ címen jelent meg a összegyűjtött beszédeit tartalmazza. Ez utóbbiban kap helyet a berceli hősi emlékműnél 1938-ban elmondott prédikációja is, Hősöket várok címmel.

Politikájában egy cél vezette mindig: a magyar faj védelme. Az ő püspöksége alatt indult meg a tanyamisszió, tanya-rádió mozgalom. Püspöksége idejében épült fel az első tanyai templom József-majorban, Miskolcon pedig a martintelepi, a Deszka-templom és az ő kezdeményezésére hajtották végre az avasi templom belső javítását. Sokat alkotott s alkotásai túléltek a múlandó életet.

www.boldizsarharang.hu

A falusi gyerekekben mindig is élt szeretett tanítója minden átadott tudásvágya. Magával vitte a Bessenyei birtokon tradicionálisan ápolt hagyományt. Esperessége alatt a vidék területi és helyi problémáit is megismerte. Lelkipásztorként egyháza előretörését szervezte. Farkas István a krisztusi élet példájával, a református öntudat és helytörténete ápolásával formálta egyházközségét. Püspöki körútjain 1938-ig kerülete 17 ezer családjából 5 ezret látogatott meg ekkor nevezték falujáró püspöknek.

Legfőbb erényének kortársai azt tartották, hogy az egyes családokkal is kapcsolatot tartott. Valósággal beleélte magát azok életébe, s nem mehetett el mellette az utcán senki, akit meg ne szólított, ügyes- bajos dolgai felől ki ne kérdezett volna. Látogatásainak hitbeli bibliai alapja:

"...Látogassuk meg a mi atyánk fiait minden helyen, hogy lássuk, mint vannak..."

(Ap.cselekedetei/15:36.)

Első püspöki útja Sárospatakra vezetett. Első üzenete a közeli Tiszabercelnek, a szülőfalunak szólt. Évente egyszer hazalátogatott apja sírjához, és nem mulasztotta el pár lépéssel odébb fekvő tanítója sírhantját is megtekinteni. Szülőfaluja 1938-ban díszpolgári oklevelet adományozott számára, ezen oklevélen a temploma, az iskolája, apja sírja és nádfedeles szülőháza volt, igen ízlésesen ábrázolva. Olyan helyeken járt, ahol 200 év óta nem láttak püspököt. Nemcsak az volt benne a különös, hogy járta a falvakat és méltóságának kijáró külsőségek között fogadták, hitvallásához tartozott a jó szónoklat is. Ezt bizonyítja prédikációs gyűjteménye is, amelyből álljon itt egy rövid idézet:

...tudnunk, hinnünk kell azt, hogy : ide a Duna-Tisza tájára mi nemcsak jöttünk, - hanem ide minket az Isten maga küldött és vezérelt... Áldassék érte az Isten! Ne kérj senkitől semmit én magyar népem, csak az Istentől! Ne keress bűnbakot senkiben! Hajtsd oda bűnbánat könnyeitől öntözött orcádat: az Isten kezére! Békéld meg Isteneddel testvéreiddel s önmagaddal! Találj még egyszer önmagadra! Akard élni valahára a magad életét, s a többit bízzad az Úristenre.

Ő is ezt tette. Egész életében Istenre bízta magát. Egészsége megromlásakor is a szenvedések közepette is csak az Úrban bízott.

A halála 1941. november 9-én, vasárnap éjjel, pontosan 1/2 12 órakor következett be. Tizenegy órakor a püspök felesége, két lánya és veje, valamint a második fiaként szeretett Novotny Gyula missziói lelkész bibliát olvastak s eközben hunyta le szemét örökre Farkas István püspök. Súlyos és hónapokon keresztül tartó szenvedését keresztényi türelemmel viselte, ajkát egyetlen zokszó sem hagyta el. Halála nagyon csendes és szenvedés nélküli volt.

Natkó Zoltán

www.boldizsarharang.hu

Felhasznált irodalom:

Farkas István: Krisztus nyomában (Miskolc, 1940.)

Magyar élet 1941. November 11.

Magyar élet 1941. November 12.

www.tiszabercel.hu

Farkas Antalné személyes közlései

Tiszabercel, 2020. Április 10-én nagypénteken